

Horkay Sámuel mérnök laudációja a Széchenyi Társaság Díjának átadásakor

MTA Felolvasóterme, 2015. szeptember 21

Laudátor:

Buday Miklós

a Széchenyi Társaság elnökségének tagja

Horkay Sámuel mérnök, tanár, idegenvezető, honfitársainak szószólója, a Beregszászi Református Gyülekezet presbitere, Kárpátalján kitartó hű magyar. Szülei és több testvére 85-ben átköltöznek Magyarországra, Ő marad. Hű őrző, aki a kárpátaljai vártán áll az „Ahogy lehet” türelemmel, de feszítgetve a mindenkori lehetőségeket.

Több évtizedre előre látó ésszel követ nemes célokat, vállalva az aránytalan terheket, lépésről-lépésre építkezik. A reálértelmiség-, a vérbeli technológus módszerbéli gazdagságával találja meg szűkebb hazáját hatékonyan szolgáló útját.

A Kárpátaljai viszonyokat jól ismeri. Sokat látott és tapasztalt a családjában és a honfitársai között, nem felejtett, magába szívta életterének eseményeit, kutatja a múltat, az összefüggéseket. A mérnökből tanárrá, szószólóvá, majd kárpátaljai helytörténésszé vált. Széleskörű kapcsolatrendszerrel, kiváló szervezőképességgel, kedves határozottsággal vezeti és fogja össze a Kárpátalja iránt érdeklődő – akár magyar, akár ukrán – csoportjait, akiket a közismertebb idegenforgalmi célpontokon kívül: mint például a munkácsi vár, vagy a Vereckei-hágó, szívesen visz szép tájakra, amelyek autóbusszal és rövid sétával megközelíthetők. Így célpont a Verhovina folyóvölgyei, a Trufanyec- és Sipot-vízesés, a Keleti-Beszkidék és a Borzsa-havasok a Kanora-gerincről, a Kraszna-havasok a Kamjanka-nyeregről, a Csornahora vonulata a Szomárom-hegyről a Tatár-hágó mellett, a Róna-havas a Turja-kanyarulatánál, a Lengyel-Beszkidék az Uzsoki-hágónál, a huszti és a viski erődtemplom, a gerényi rotunda freskói, a máramarosi fatemplomok, az ungvári székesegyház ikonosztáza, Nagyszőlős látképe a kankói várromról. De ide tartozik a jelentősebb túrát is jelentő Fekete Tisza forrásvidéke is.

Továbbá célpont a „hallottunk már róla” fogalmak körébe tartozó Árpád-vonal bunkerei a Talabor-völgyben, melyekben a hős magyar honvédek a II. világháborúban áttörhetetlen véderőt jelentettek az előretörő szovjet csapatok előtt – ezért jött létre a déli Kárpátokat megkerülő hadseregcsoporthoz. Vagy a szolyvai gyűjtőtábor – amiről még kell szólni, élményszerű mély tartalommal telnek meg általa.

Vallja, hogy Kárpátalja számára a turizmus fejlesztése lehet az egyik kitörési pont, hisz megvannak hozzá az adottságok. Talán ez az egyetlen ágazat, amelynek köszönhetően ki lehetne rántani a szülőföldet a szegénységből.

A szó legnemesebb értelmében idegenvezető. Tapasztalata szerint egy élménydús utazás legnagyobb jelentősége, hogy a turisták Ukrajnába érkeznek, de Kárpátaljáról mennek haza.

Horkay Sámuel 1947. december 12-én Nagyszőlősen, a szél fújta Kárpátalján született. Akkor Szovjetunió, ma Ukrajna, s volt még más is, de életrajzában Nagyszőlős és Beregszász az a biztos pont. Édesapja, **Horkay Barna**, református lelkész, később esperes, majd címzetes teológia tanár volt. 1947 októberében letartóztatták és gulágra hurcolták, ahonnan 1955 őszén kerülhetett haza. Ekkor láthatta először az akkor már nyolc éves Samu fiát.

Édesanyja háztartásbeli volt, hat gyereket szült. Sámuel 1965-ben érettségizett a nagyszőlősi magyar tannyelvű középiskolában, majd 1970-ben végzett az észtországi Tallini Műszaki Egyetem Gépészmérnöki karának gépgyártás-technológiai szakán. Három évet dolgozott Észtországban, a Pärnu Élelmiszeripari Gépgyárban.

1973-ban hazatért Beregszászra, és azóta is itt él. A Beregszászi Rádiógyárban dolgozott 1994-ig, – a gazdaság összeomlásáig – különböző beosztásokban legtovább tervezőmérnöki csoportvezetőként. 2007-től nyugdíjas.

Felesége, Zsuzsa magyartanár, alapító tanára a beregszászi magyar gimnáziumnak. A kezdetektől férjének minden vállalkozásában társa, jó emberismerő és fontos tanácsadó, ő biztosítja azt a háttérrel, amely nélkül **Horkay Sámuel** nem tudná véghezvinni mindazt, amit vállalt. Gyerekük nincs, de Sámuelnek van egy keresztfia, akinek egyéves korától az apja helyett az apja lehetett. Ma már felnőtt ember, zenetanár.

Horkay Sámuel hivatásszerűen 1994-től foglalkozik idegenvezetéssel. Arra törekszik, hogy magyar szemmel, de nem csak magyar vonatkozásban láttassa, ismertesse és mutassa meg Kárpátalja természeti szépségeit, építészeti, néprajzi illetve szellemi értékeit, történelmi helyszíneit, érdekességeit.

Évekig volt óraadó tanár a beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnáziumban és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán.

Alakulásától, 1998-tól elnöke a Kárpátaljai Magyar Idegenvezetők Munkaközösségnek. Sajnálatos, hogy manapság a kelet-ukrajnai események miatt Kárpátalján nincs magyar turista, e tevékenységét kénytelen szünetelni.

Soha pártnak nem volt tagja, nem is tartotta magát a mindenkori politikai hatalom szolgálojának. Magyarának tartja magát. Amikor a rendszerváltást követően lehetőség nyílt rá, hogy tegyen a kárpátaljai magyarság megmaradásáért, kultúrájának megőrzéséért, kötelességének tartotta, hogy belépjen a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetségbe, melynek szinte a kezdetektől aktív tagja. Több cikluson keresztül, 24 évig volt a Nagyválasztmány tagja. 1997-től tizennégy évig pedig a

szövetség beregszászi alapszervezetének elnöke, (jelenleg tiszteletbeli elnök), 2014 tavaszától a Fegyelemi Bizottságának elnöke.

Úgy tartja, hogy ha az ember hisz valamiben, amellel kötelesség kiállni, s megtenni azt, amit a helyzet kíván. A beregszászi alapszervezetnek számottevő tagsága van, s nagyon jó csapat kovácsolódott össze az évek során. Csupa olyan ember, akikre minden helyzetben lehet számítani.

Hisz az Istenben, s amikor méltónak találták arra, hogy presbiternek jelöljék, vállalta a tisztséget, hogy ily módon is részt vegyen a beregszászi református gyülekezet életében.

2007-től második ciklusban vezeti a Beregszászi Városi Tanács KMKSZ frakcióját, amelyben igyekszik mindent megtenni a város magyarságáért és Beregszászért.

Elmondható, hogy **Horkay Sámuel** szívügye Kárpátalja. Ezért mély fájdalom él benne – és kellene, hogy ez a fájdalom éljen minden magyar szívében – amit Szolyva háborús története, érzelmi és hangulati velejárója jelent. Kialakítottak itt egy emlékhelyet, mert arányaiban ekkora mértékű népirtás egyetlen népet, nemzetiséget sem ért, mint 1944-ben a kárpátaljai magyarságot. Nemigen van Kárpátalján olyan család, amelyik ne gyászolná Szolyva kapcsán rokonát.

1944 őszén itt alakítottak ki a kárpátaljai magyar és német férfiak részére gyalázatos gyűjtőtábor, és azokat, akik túléltek a mostoha tábori körülményeket, akiket nem gyilkoltak meg, innen vitték a gulágokra.

Most már lehet erről beszélni, de a köztudatban nem a súlyának megfelelően ismeretes ez az emberiség-, a magyarság elleni gaztett. **Horkay Sámuel** sokat tett az emlékpark létrehozásáért, hangja megváltozik ha a népirtás, ha Szolyva kerül szóba. Fájdalma, hogy a Magyar Állam képviselői sem kezelik ezt a súlyának megfelelően.

Mindig elmondja: Kárpátalja megismeréséhez hozzátartozik e vidék történelme is, amit viszont nem mi választottunk.

2011. március 15-én közéleti tevékenységéért a Magyar Köztársaság Elnöke a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesítette.

Horkay Sámuel, a kárpátaljai értékek felkutatását és azok érzékeny, hiteles bemutatását, a magyarság érdekeinek kiemelkedő képviselőjét a Széchenyi Társaság gróf Széchenyi István szellemi örökségének folytatásaként értékeli, és ezért a Széchenyi Társaság Díja kitüntető elismerésben részesíti.

Az ezt igazoló oklevél mottójában szereplő idézetnek, amelyet gróf Széchenyi István 1841. december 1-jén, Mészáros Lázárhoz intézett levelében írt: „... csüggedést nem ismerő türelemmel teljesítse saját körében nagy és kicsi, hazafiúi tisztét.” Ennek Horkay Sámuel és a tevékenységeinek háttérét biztosító kedves felesége teljes mértékben megfelel.

Egészséget kívánunk hivatásának folytatásához, azt remélve, hogy a Kárpátalja iránt érdeklődőket nem riasztja vissza a távoli Kelet-Ukrajnai viszály, s így folytathatja misszióját, valamint hogy hamarosan elkészül **Horkay Sámuel** Kárpátalját bemutató könyve.

Munkálkodását emlékéremmel köszönjük meg.